

BỒI DƯỠNG Ý THỨC TỰ HỌC, TỰ RÈN LUYỆN CHO HỌC VIÊN ĐÀO TẠO SĨ QUAN TẠI CÁC NHÀ TRƯỜNG QUÂN ĐỘI

Phạm Văn Vũ Linh
Trường Đại học Nguyễn Huệ

Tóm tắt: Bồi dưỡng ý thức tự học, tự rèn luyện cho người học góp phần nâng cao chất lượng giáo dục, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ giáo dục và đào tạo là đòi hỏi khách quan và cũng là nhiệm vụ quan trọng của các nhà trường quân đội. Từ thực tiễn hoạt động quân sự, bài viết đề xuất một số biện pháp bồi dưỡng ý thức tự học, tự rèn luyện cho học viên đào tạo sĩ quan ở các nhà trường quân đội hiện nay.

Từ khóa: Tự học, tự rèn luyện; bồi dưỡng; học viên; nhà trường quân đội.

FOSTERING SELF-STUDY AND SELF-TRAINING AWARENESS FOR CADETS AT MILITARY SCHOOLS

Pham Van Vu Linh
Nguyen Hue University

Abstract: Fostering self-study and self-training awareness for learners to contribute to improving the quality of education, meeting the requirements of education and training tasks is an objective requirement and also an important task of military schools. From the practical military activities, the article proposes a number of measures to foster self-study and self-training awareness for cadets at military schools today.

Key words: Self-study, self-training; fostering; cadets; military schools.

Nhận bài: 16/06/2025

Phản biện: 12/07/2025

Duyệt đăng: 16/07/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Ý thức tự học, tự rèn luyện là điều kiện cần thiết ở mỗi người học. Đối với học viên (HV) đào tạo sĩ quan, ý thức tự giác học tập và rèn luyện là một trong những phẩm chất nhân cách của người quân nhân cách mạng. Nhờ có ý thức tự giác mà HV luôn nhận thức đúng đắn về mục đích, vai trò, tác dụng của quá trình học tập, rèn luyện, từ đó có tinh thần tích cực, chủ động, sáng tạo trong lĩnh hội tri thức khoa học, trong tu dưỡng rèn luyện các phẩm chất nhân cách để trở thành người HV sĩ quan mẫu mực, toàn diện. Chất lượng và hiệu quả mọi hoạt động giáo dục, đào tạo của các nhà trường quân đội phụ thuộc vào nhiều yếu tố, trong đó có ý thức tự giác học tập, rèn luyện của HV. Ý thức tự giác học tập và rèn luyện của HV là cơ sở quan trọng để biến quá trình đào tạo của nhà trường thành quá trình tự đào tạo của HV theo tinh thần: “Đào tạo con người theo hướng có đạo đức, kỷ luật, kỷ cương, ý thức trách nhiệm công dân, xã hội; có kỹ năng sống, kỹ năng làm việc, ngoại ngữ, công nghệ thông tin, công nghệ số, tư duy sáng tạo và hội nhập quốc tế (công dân toàn cầu)” (1).

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Vai trò ý thức tự học, tự rèn luyện của học viên đào tạo sĩ quan tại các nhà trường quân đội

Ý thức tự giác học tập và rèn luyện của học viên giữ vai trò quan trọng, là yếu tố tác động trực tiếp đến kết quả học tập và rèn luyện của HV, nhằm giúp HV phát huy tính tích cực, tự giác, chủ

động đọc giáo trình, tài liệu tham khảo, các thông tin có liên quan; nhờ có ý thức tự giác học tập và rèn luyện mà HV hiểu sâu, mở rộng, củng cố và ghi nhớ bài học một cách vững chắc nhờ việc tự phân tích, tổng hợp tài liệu, từ đó có khả năng vận dụng các kiến thức đã học vào việc giải quyết những nhiệm vụ học tập mới, đáp ứng nhiệm vụ, yêu cầu giáo dục, đào tạo ở mỗi nhà trường. Ý thức tự giác học tập và rèn luyện là yếu tố bên trong, là cơ sở để các yếu tố khác phát huy tác dụng. Mọi tác động của các yếu tố khách quan bên ngoài như môi trường học tập, đơn vị quản lý HV, lớp học, cán bộ quản lý, đội ngũ giảng viên đều phải được thông qua yếu tố chủ quan bên trong là ý thức tự giác học tập và rèn luyện mới tạo ra được sức mạnh thúc đẩy tinh thần hăng say học tập, rèn luyện của HV. Do vậy, bồi dưỡng ý thức tự giác học tập và rèn luyện cho HV là yếu tố quan trọng nhất, suy đến cùng quyết định kết quả tự học tập và rèn luyện của họ. Bởi vì, cho dù việc dạy học có hay, có tốt đến đâu nhưng nếu HV không tập trung, không tích cực, không tự giác học tập và rèn luyện thì không thể có kết quả học tập và rèn luyện tốt. Do đó, bồi dưỡng ý thức tự giác học tập và rèn luyện cho HV chính là nhằm nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo của các nhà trường quân đội.

Ngoài ra, bồi dưỡng ý thức tự giác học tập và rèn luyện cho HV còn góp phần hình thành, phát triển, hoàn thiện nhân cách người sĩ quan tương lai. Quá trình đào tạo HV ở nhà trường là quá trình

đào tạo hình thành, hoàn thiện, phát triển nhân cách người cán bộ sĩ quan. Để có phẩm chất, nhân cách cán bộ sĩ quan tốt, HV phải tự giác học tập, tự tu dưỡng và rèn luyện, phấn đấu trong suốt quá trình học tập tại nhà trường. Kết quả học tập và rèn luyện cuối năm, cuối khóa của HV phụ thuộc rất lớn vào quá trình tự giác học tập và rèn luyện liên tục, tích cực, chủ động, thường xuyên trong suốt năm học. Như vậy, bồi dưỡng ý thức tự giác học tập và rèn luyện cho HV có vai trò to lớn trong việc hình thành, phát triển, hoàn thiện nhân cách của họ trong quá trình đào tạo tại nhà trường.

2.2. Biện pháp bồi dưỡng ý thức tự học, tự rèn luyện cho học viên đào tạo sĩ quan tại các nhà trường quân đội

Thứ nhất, phát huy vai trò của các lực lượng trong việc bồi dưỡng ý thức tự giác học tập và rèn luyện cho học viên.

Ý thức tự giác học tập và rèn luyện theo mục tiêu, yêu cầu đào tạo là một phẩm chất chính trị đạo đức cơ bản quan trọng của HV, có vai trò rất to lớn đối với quá trình hình thành phát triển phẩm chất, năng lực người sĩ quan tương lai, góp phần quan trọng xây dựng các tổ chức, các lực lượng vững mạnh và xây dựng nhà trường quân đội chính quy, mẫu mực. Bởi vậy, các tổ chức đảng, tổ chức chỉ huy, tổ chức quần chúng, cơ quan chính trị, cán bộ các cấp trong mỗi nhà trường phải coi việc bồi dưỡng ý thức tự giác học tập và rèn luyện cho HV là nhiệm vụ chính trị trung tâm, xuyên suốt. Đồng thời, mọi hoạt động huấn luyện, quản lý, duy trì kỉ luật cũng như công tác đảng, công tác chính trị, công tác bảo đảm... trong đơn vị phải luôn hướng vào việc bồi dưỡng ý thức tự giác học tập và rèn luyện cho HV. Chỉ trên cơ sở phát huy đầy đủ vai trò của các tổ chức, các lực lượng trong đơn vị mới tạo được sức mạnh tổng hợp trong bồi dưỡng ý thức tự giác học tập và rèn luyện cho HV một cách nhanh chóng và bền vững.

Thứ hai, đẩy mạnh công tác tư tưởng, công tác tổ chức; đa dạng hoá các hình thức, biện pháp bồi dưỡng ý thức tự giác học tập và rèn luyện cho học viên.

Đây là nội dung quan trọng trong bồi dưỡng ý thức tự giác học tập và rèn luyện cho HV. Thực tiễn cho thấy, quá trình giáo dục, đào tạo tại các nhà trường hàng năm đều có sự thay đổi, bổ sung đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ chính trị của đất nước, quân đội và của từng nhà trường trong tình hình mới, nhất là thực hiện chủ trương: “Đến năm 2025, cơ bản xây dựng Quân đội tinh, gọn, mạnh, tạo tiền đề vững chắc, phấn đấu năm 2030 xây dựng Quân đội nhân dân cách mạng, chính quy,

tinh nhuệ, hiện đại; vững mạnh về chính trị, tư tưởng, đạo đức, tổ chức và cán bộ”. Bởi vậy, làm tốt công tác tư tưởng, công tác tổ chức, đa dạng hoá các hình thức, biện pháp bồi dưỡng ý thức tự giác học tập và rèn luyện cho HV giúp họ có định hướng tư tưởng đúng đắn, xác định đúng mục đích, yêu cầu, nội dung của quá trình giáo dục, đào tạo, luôn hoàn thành tốt nhiệm vụ học tập và rèn luyện tại nhà trường.

Trước hết phải giáo dục quán triệt mục tiêu, nhiệm vụ chính trị của cách mạng, của quân đội và của mỗi nhà trường. Đi cùng với các hoạt động là đẩy mạnh các hoạt động trong công tác tư tưởng và công tác tổ chức; bên cạnh đó, tổ chức cho các đơn vị thực hiện đúng, đủ, có chất lượng các nội dung, chương trình, kế hoạch giáo dục, đào tạo; chế độ, nội dung rèn luyện kỉ luật của quân đội, quy định của nhà trường, thường xuyên tổ chức các phong trào thi đua, phong trào tự học, tự rèn, các hoạt động ngoại khoá, hỗ trợ cho HV nhằm phát huy trách nhiệm chính trị, hành động tích cực, chủ động sáng tạo của HV trong thực hiện chức trách nhiệm vụ được giao.

Bồi dưỡng ý thức tự giác học tập và rèn luyện cho HV là công việc phức tạp nên cần được tiến hành ngay từ đầu và thực hiện thường xuyên. Bởi vậy, để có được kết quả xây dựng cụ thể, thiết thực phải sử dụng đa dạng các hình thức, biện pháp bồi dưỡng ý thức tự giác học tập và rèn luyện cho HV; trong đó, xây dựng kế hoạch tự giác học tập và rèn luyện của cá nhân phải khoa học, cụ thể. Căn cứ vào yêu cầu nhiệm vụ chung của khoá học, nội dung, kế hoạch học tập, quỹ thời gian, trình độ và đặc điểm nhận thức của bản thân, chủ trương lãnh đạo của cấp uỷ; dưới sự hướng dẫn của giảng viên và cán bộ quản lý, HV chủ động xây dựng kế hoạch tự giác học tập và rèn luyện trong từng thời gian nhất định để nâng cao trình độ kiến thức mọi mặt và kiên quyết thực hiện theo kế hoạch đó. Kế hoạch phải thể hiện rõ ràng, cụ thể mục tiêu, yêu cầu, nội dung, hình thức, biện pháp tự giác học tập và rèn luyện; cần có tính “vừa sức” để kích thích được sự say mê, hứng thú trong tự giác học tập và rèn luyện; tránh tâm lí chán nản, bi quan khi bản thân đã nỗ lực phấn đấu mà không thực hiện; hoặc thái độ ung dung tự mãn khi kế hoạch đạt được quá dễ dàng, như thế quá trình phấn đấu, rèn luyện không đạt hiệu quả. Nội dung tự giác học tập và rèn luyện rất phong phú, đa dạng, song nên lựa chọn những nội dung thích hợp nhằm nâng cao trình độ chuyên môn, kiến thức, kĩ năng cho HV cũng như phẩm chất đạo đức, tác phong công tác của cán bộ sĩ quan tương lai. HV căn cứ vào

điều kiện và khả năng của bản thân mà lựa chọn hình thức, phương pháp rèn luyện cho phù hợp; không được dựa vào những khó khăn của bản thân, của đơn vị để cắt xén hoặc bỏ không thực hiện kế hoạch tự giác học tập và rèn luyện; cần khắc phục thái độ tự bằng lòng với kết quả học tập của mình, không chịu đôi mới, tìm tòi, sáng tạo trong vận dụng các hình thức, biện pháp giáo dục, bồi dưỡng ý thức tự giác học tập và rèn luyện.

Thứ ba, kết hợp chặt chẽ giữa giáo dục bồi dưỡng của các tổ chức với phát huy tính tích cực, chủ động của học viên trong bồi dưỡng ý thức tự giác học tập và rèn luyện.

Trong cấu trúc ý thức tự giác học tập và rèn luyện của HV, nhận thức giữ vai trò nền tảng, nhận thức đúng mới có khả năng hành động đúng. HV phải có sự giác ngộ lí tưởng chiến đấu, nhận thức sâu sắc nhiệm vụ chính trị của đất nước, của quân đội và mục tiêu yêu cầu đào tạo do nhà trường đề ra cho khoá học, từ đó họ mới có thái độ hành động tích cực chủ động, sáng tạo trong học tập và rèn luyện. Song sự giác ngộ, lí tưởng chiến đấu cũng như giáo dục hình thành động cơ đúng đắn cho người HV cần được tiến hành trong suốt quá trình giáo dục, đào tạo tại các nhà trường, gắn chặt với việc thực hiện nội dung, chương trình, kế hoạch giáo dục, đào tạo của mỗi khoá học, ngành học với các hoạt động công tác đảng, công tác chính trị, nhiệm vụ trực ban, trực chiến, quản lí rèn luyện kỉ luật của đơn vị..

Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XII đã xác định: “Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ và đồng bộ các yếu tố cơ bản của giáo dục, đào tạo theo hướng coi trọng phát triển phẩm chất, năng lực của người học”. Sự tiến bộ, trưởng thành về mọi mặt của mỗi HV phụ thuộc rất lớn vào thái độ, trách nhiệm và hoạt động tự giác học tập, tự rèn luyện của họ. Tự giác học tập, tự rèn luyện của HV là hoạt động có mục đích, có định hướng của mỗi cá nhân hướng vào việc trau dồi kiến thức, phát triển và hoàn thiện nhân cách của mỗi cán bộ sĩ quan tương lai. Tự giác học tập và rèn luyện còn là yêu cầu khách quan với HV, bởi thực tiễn cuộc sống luôn vận động không ngừng; theo đó, nhiệm vụ học tập, rèn luyện của HV với mục tiêu, yêu cầu đào tạo cũng

ngày một cao hơn đòi hỏi nhận thức, tư duy của người học cần nâng cao để đáp ứng sự vận động đó. Hiệu quả giáo dục, rèn luyện chỉ có thể đạt kết quả cao khi bản thân mọi HV biết phát huy tính tích cực, chủ động, tự giác, tự tổ chức một cách khoa học quá trình tự học tập và rèn luyện, làm cho nó trở thành nhu cầu bên trong thúc đẩy bản thân luôn có ý thức vươn lên.

Quá trình học tập và rèn luyện, HV thường xuyên tự xem xét những tư tưởng, hành vi của mình theo đúng chuẩn mực mục tiêu, yêu cầu giáo dục, đào tạo của nhà trường và những chuẩn mực giá trị xã hội để đánh giá mình một cách khách quan toàn diện, làm cơ sở cho việc phát huy tính tích cực, chủ động trong bồi dưỡng ý thức tự giác học tập và rèn luyện, biết tự giác sửa chữa, khắc phục những sai lầm. Kiên quyết đấu tranh với mọi biểu hiện, hành vi vi phạm quy chế giáo dục, đào tạo, kỉ luật quân đội, quy định của nhà trường, chống mọi biểu hiện cơ hội, gian lận trong học tập, tự do tuỳ tiện trong rèn luyện. Xây dựng đội ngũ cán bộ sĩ quan có phẩm chất đạo đức tốt, năng lực giỏi, phương pháp tác phong công tác khoa học được hình thành, phát triển thông qua quá trình học tập và rèn luyện trong thực tiễn cách mạng. Trong đó, phát huy tính tích cực, chủ động của HV trong bồi dưỡng ý thức tự giác học tập và rèn luyện là yếu tố quan trọng góp phần nâng cao kết quả học tập và hình thành nhân cách của cán bộ sĩ quan tương lai.

III. KẾT LUẬN

Bồi dưỡng ý thức tự giác học tập và rèn luyện cho HV là một đòi hỏi tất yếu khách quan của hoạt động giáo dục, đào tạo; là nội dung, biện pháp rất quan trọng, thường xuyên và nhất quán nhằm hình thành và phát triển ý thức trách nhiệm chính trị trong tự học tập, tự rèn luyện cho HV, giúp họ thực hiện tốt các nội dung, mục tiêu, yêu cầu học tập, rèn luyện tại nhà trường, đồng thời hoàn thành chức trách, nhiệm vụ trên cương vị công tác sau này. Thực hiện tốt nội dung trên là góp phần thực hiện thắng lợi nhiệm vụ giáo dục, đào tạo của các nhà trường và góp phần xây dựng quân đội vững mạnh toàn diện, nâng cao sức mạnh chiến đấu.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- (1) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội Đại biểu Toàn quốc lần thứ XIII, tập 1*, Nxb CTQGST, Hà Nội, tr.233.
- (2) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội Đại biểu Toàn quốc lần thứ XIII, tập 1*, Nxb CTQGST, Hà Nội, tr.158.
- (3) Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Nxb CTQGST, Hà Nội, tr.115.